

інтеграції до СОТ // Вісник Київ. нац. ун-ту технології та дизайну. – 2008. – № 1. – С. 9-13.

4. Пугачевський Г.Ф. Методологія товарознавства: структурні трансформації на засадах конвергенції: Доповідь на Міжнародній науково-практичній конференції «Товарознавство і торговельно-підприємництво: фахова професіоналізація, дослідження, інновації». – К.: КНЕУ, 15-16 квітня 2009.

5. Беднарчук М.С., Коновал В.П. Встановлення нормативних значень показників якості матеріалів для верху осінньо-зимового взуття для молоді. Повідомлення 1. Базові значення показників якості натуральних шкір для верху взуття // Вісник Київ. нац. ун-ту технології та дизайну. – 2009. – № 3 (47). – С. 74-78.

6. Лиокумович В.Х. Структурный анализ качества обуви. – М.: Легкая индустрия, 1980. – 160 с.

7. Справочник обувщика (Проектирование обуви, материалы) / Л.П.Морозова, В.Д. Полуэктова, Е.Я. Михеева и др. – М.: Легпромбытиздат, 1988. – 432 с.

8. Кушнір М.К., Тихонова Н.П. Товарознавство непродовольчих товарів. Частина III. Товарознавство взуттєвих товарів. – К.: НМЦ "Укоопосвіта", 2001. – 266 с.

9. Натуральні і штучні матеріали для взуття / Коновал В.П., Рибальченко В.В., Хомяк М.Є., Шевченко Г.І. – К.: КНУДТ, – 2005. – 218 с.

10. Матеріалознавство виробів легкої промисловості / Рибальченко В.В., Коновал В.П., Хомяк М.Є., Шевченко Г.І. – К.: КНУДТ, – 2008. – 320 с.

11. Гаркавенко С.С. Розвиток наукових основ проектування технологічних робіт на стадії створення конкурентоспроможної продукції взуттєвої та шкіргалантерейної галузі: автореферат дис. доктора техн. наук: 05.18.18. – К.: КНУДТ, 2009. – 37 с.

12. ГОСТ 938. Кожа. Методы испытаний.

13. ГОСТ 939. Кожа для верха обуви. Технические условия.

14. ГОСТ 940. Кожа для подкладки обуви. Технические условия.

15. ГОСТ 7076. Материалы и изделия строительные. Метод определения теплопроводности.

16. ГОСТ 8971. Кожа искусственная, пленочные материалы и картон обувной. Метод определения гигроскопичности и влагоотдачи.

17. ГОСТ 8975. Кожа искусственная. Метод определения истираемости и слипания покрытия.

18. ГОСТ 8977. Кожа искусственная и пленочные материалы. Определения гибкости, жесткости и упругости

19. ГОСТ 8978. Кожа искусственная и пленочные материалы. Метод определения устойчивости к многократному изгибу

20. ГОСТ 13868. Кожа хромовая для верха обуви. Метод определения устойчивости покрытия к многократному изгибу

21. ГОСТ 17316. Кожа искусственная. Метод определения разрывной загрузки и удлинения при разрыве.

22. ГОСТ 17073. Кожа искусственная. Метод определения толщины и массы 1 м².

23. ГОСТ 22900. Кожа искусственная и пленочные материалы. Метод определения паропрооницаемости и влагопоглощения

24. ГОСТ 9733.25. Материалы текстильные. Метод испытания устойчивости окраски к отбеливанию

Надійшла 21.9.2009 р.

УДК 677.624

Г.О. ПУШКАР

Львівська комерційна академія

ТОВАРОЗНАВЧІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ АСОРТИМЕНТУ ТА ЯКОСТІ ТЕКСТИЛЬНИХ МАТЕРІАЛІВ ДЛЯ ОББИВКИ МЕБЛІВ

Дана загальна характеристика класифікації і асортименту текстильних матеріалів, які використовуються для оббивки меблів. Розглянуто сучасний асортимент меблевих текстильних матеріалів. Дано аналіз гігієнічних вимог до меблевих текстильних матеріалів.

Classification and product mix of furniture upholstery textile. Modern product mix of furniture upholstery textile. The analysis of hygienic standards of furniture upholstery textile has been made.

Ключові слова: текстильні матеріали, інтер'єр.

Вступ. Сучасний текстиль, як відомо, вражає своєю різноманітністю застосування. Окрім традиційної сфери використання текстильних полотен і поштучних виробів, в нашій країні, як і в багатьох економічно розвинутих зарубіжних країнах, чітко окреслився новий перспективний сегмент ринку текстилю, який отримав назву інтер'єрного текстилю. Основним призначенням інтер'єрних полотен є їх широке використання для оздоблення житлових і адміністративних приміщень.

Потреба в різних за призначенням і способами виробництва групах інтер'єрного текстилю, суттєвому розширенні та оптимізації його видового асортименту і вдосконалення способів оздоблення

обумовлена, як відомо, значним ростом в останні роки обсягів житлового будівництва в нашій країні. Це і стало основною причиною появи в нашій країні, як і в багатьох зарубіжних країнах, нового сегменту ринку – ринку інтер'єрного текстилю, розвиток якого характеризується високою динамічністю і ємністю [1-4].

Постановка задачі. Поява названого сегменту ринку ставить перед фахівцями товарознавчого профілю, включаючи і галузеву, і вузівську товарознавчу науку, ряд конкретних і відповідальних завдань по інформативному забезпеченню даного сегменту ринку. При цьому першочергового вирішення, на нашу думку, включають такі завдання:

- узагальнення світового досвіду формування асортименту, властивостей, якості та конкурентоздатності різних за призначенням груп інтер'єрного текстилю;
- вивчення структури потреб на основні види інтер'єрного текстилю різного цільового призначення, способів виробництва, будови та оброблення;
- сучасної товарознавчої характеристики групового, видового і внутрішньовидового асортименту і інтер'єрного текстилю різного цільового призначення;
- обґрунтування ознак класифікації інтер'єрного текстилю і створення на цій основі науково-обґрунтованих систем його класифікації та кодування, придатних для використання комп'ютерних технологій для управління даним сегментом ринку;
- створення необхідного банку даних для інформаційного забезпечення успішного функціонування цього нового та перспективного сегменту ринку.

Основна частина. Розглянемо більш детально окремі аспекти цієї багатопланової товарознавчої проблеми. Характерно відзначити при цьому, що інформація про ситуацію на вітчизняному ринку інтер'єрного текстилю, як і інформаційне забезпечення цього ринку, практично відсутня в монографічних, періодичних, а тим більше в навчальних товарознавчих виданнях, незважаючи на актуальність і значимість цих питань як для науки, так і для практики.

Створення наукових засад формування і оптимізації різних за призначенням груп інтер'єрного текстилю вимагає, на нашу думку, першочергового вирішення наступних завдань:

- визначення та обґрунтування основних термінів, що стосуються видового асортименту основних груп інтер'єрного текстилю;
- створення єдиної науково-обґрунтованої класифікації групового, видового і внутрішньовидового асортименту інтер'єрного текстилю;
- створення серії спеціалізованих нормативних документів, в яких регламентувались би вимоги до асортименту різних за призначенням, способами виробництва, волокнистим складом і обробленням груп і виробів, що відносяться до інтер'єрного текстилю.

Необхідність безвідкладного вирішення піднятих питань диктуються низкою причин [1-8], а саме:

- наявністю в монографічних, періодичних і навчальних виданнях тільки окремих фрагментарних даних, які стосуються термінів і визначень, класифікації і стандартизації асортименту та властивостей інтер'єрного текстилю;
- відсутністю в сучасних підручниках і посібниках з товарознавства інформації, що стосується класифікації і характеристики групового і видового асортименту даної групи текстильних товарів;
- відсутність даних про структуру потреб на ті види текстильних матеріалів і виробів, які входять до товарного комплексу «інтер'єрний текстиль»;
- відсутністю інформації про номенклатуру показників якості текстильних полотен і виробів, що відносяться до інтер'єрного текстилю;
- відсутністю товарознавчої інформації про стан вітчизняного і зарубіжного ринків інтер'єрного текстилю.

Враховуючи широту видового та внутрішньовидового асортименту полотен і виробів інтер'єрного призначення особливої актуальності у формуванні їх оптимізації асортименту набувають питання їх систематизації, класифікації та термінології.

Для прикладу при вирішенні цих питань як об'єкт досліджень візьмемо текстильні матеріали і вироби для оббивки меблів.

Сучасний асортимент меблевих текстильних матеріалів можна класифікувати за такими ознаками:

1. За способом виробництва текстильні матеріали для оббивки меблів поділяють на: ткани, трикотажні, неткані, плівкові, килимові тощо.
2. За волокнистим складом використаної сировини текстильні меблеві матеріали бувають: бавовняні, льняні, капронові, лавсанові, вовняні, нітроніві, віскозні, з комбінації різних видів пряді і ниток і ін.
3. За особливістю фактури поверхні текстильні матеріали для оббивки меблів розрізняють: з рівною матовою поверхнею, з рівною блискучою, з рельєфно-візерунчастою та ворсовою поверхнею і ін.
4. За способом оброблення меблеві матеріали бувають: гладко-фарбовані, вибивні, строкатоткани (строкатов'язані), меланжеві, вибілені.
5. За видом спеціального оброблення текстильні меблеві матеріали і вироби розрізняють з брудовідштовхувальним, вогнезахисним, маломнучим і ін. обробленнями.
6. Ці тканини виробляють переважно простими та складними жаккардовими, дрібновізерунчастими та ворсовими переплетеннями.

Різноманітність фактур і оброблень меблевих тканин дозволяє використовувати їх у

найрозкішніших інтер'єрах. Найбільш популярними на сучасному ринку є такі види меблевих тканин як: флоки, шеніли, велюри, гобелени, жаккарди і ін [1,2,5-7]. Дамо коротку їх характеристику.

Флок – оббивна меблева тканина із змішаної поліефірно-бавовняної пряжі (переважно 65 % бавовни, 35 % поліефіру). Тканину отримують шляхом нанесення дрібно нарізаного ворсу (його називають флоком) на клеєну поверхню матеріалу електростатичним способом. Для виробництва більшості флоків використовують ворс із поліамідних волокон. Флок відповідає всім вимогам, які ставляться для меблевих тканин, має брудовідштовхувальне, вогнезахисне оброблення, не вигоряє і чиститься нейтральними засобами. Надійні, зносостійкі флоки з щільним ворсом випускає ізраїльська фірма FLOCKTEX INDUSTRIES. Високої якості флоки привозять на вітчизняний ринок з Європи – бельгійський флок (компанія MICROFIBRES), американський флок (найкрупніший американський виробник – компанія FORTISSIMO) [5,6].

Шеніл (від фр. гусениця) – тканина для оббивки меблів, в структуру якої входять одна або декілька пухнастих ниток, які подібні до гусениці. Такий ефект виникає внаслідок використання вінілової пряжі, яку отримують шляхом переплітання пучків ворсу із двома нитками, закрученими по спіралі. Ворс на тканині начісується на спеціальних верстатах. Особливо ціниться тканина шеніл, виготовлена з натуральних волокон (бавовни, шовку і їх сумішей), вона є досить щільною і міцною і характеризується високою зносостійкістю. Ці тканини характеризуються також яскравими забарвленнями, вони імітують вовняні пледи, часто в оформленні цих тканин використовують клітчасті візерунки. Виробником високоякісних шенілів є крупна турецька фірма KADIFITEX [5-7].

Велюр (меблевий бархат) – оббивна меблева тканина. Виготовляється за трудомісткою технологією face-to-face, при якій нитки основи переплітаються ворсовими нитками. В кінці роботи, полотна основи розрізаються, утворюючи два полотна з ідентичною ворсовою поверхнею. Виготовляється в основному з натуральних волокон (бавовни, шовку). Ці тканини використовуються для оббивки дорогих, елітних меблів. Якісні велюри випускає німецька компанія WILHELM KNEITZ [5,6].

Гобелен – багатощарова масивна тканина меблевого призначення з малюнками килимового характеру, що нерідко імітують килими ручного ткацтва. Для їх виробництва використовується кілька систем ниток, які відрізняються волокнистим складом, особливостями будови та оброблення, видом переплетення. Найчастіше гобеленові тканини виробляються двошаровим жаккардовим переплетенням з багатокольоровими пістрявотканими візерунками на лицьовій стороні. Ці тканини відрізняються великою щільністю в основі, високою зносостійкістю та поверхневою густиною (356-539 г/м²). Крім типових масивних гобеленових тканин, випускаються також більш легкі одношарові тканини переважно дрібновізерунчастих і жаккардових переплетень з вибивними малюнками, які імітують фактуру власне гобеленів.

Плюш меблевий – масивна основоворсова тканина з розрізним ворсом на лицьовій стороні. Для корінної основи й утоку в цих тканинах використовується кручена бавовняна пряжа, а для ворсової основи – віскозні комплексні нитки, віскозна пряжа та інші види хімічних ниток. Поверхнева густина цих тканин 520-550 г/м².

Жаккард – меблева тканина, яка виготовляється з різної за лінійною густиною, будовою та обробленням крученої та одиначної бавовняної, змішаної та об'ємної пряжі, простими та складними жаккардовими переплетеннями. Ці тканини є важкими (220-440 г/м²). Жаккардові тканини заміняють більш дорогі та матеріаломісткі гобеленові тканини для оббивки меблів.

Мікрофібра – зовнішньо нагадує поверхню замші (натуральна замша не підходить для оббивки меблів), тому її називають штучною замшею. На практиці, залежно від якості поверхні, розповсюджені назви «замша», «нубук». Це різновидності матеріалів на клейовій основі. Для виготовлення таких тканин використовують поліамідні нитки, які складаються з великої кількості мікрволокон, при цьому застосовують трикотажну або тканинну основу. Виготовляють мікрофібру в Кореї, Тайланді, Туреччині [5-7].

Описані вище оббивні меблеві тканини на сьогоднішній день є найбільш популярними і розповсюдженими на вітчизняному і зарубіжному ринках. Під такими назвами вони виготовляються і запатентовані провідними зарубіжними і вітчизняними підприємствами [4-7].

Сьогодні, на жаль, дуже багато матеріалів можна назвати натуральними тільки «відносно». Наприклад, вівці тепер не стрижуть, як раніше вручну, а обробляють спеціальними препаратами (хімікатами), викликаючи цим випадання вовни. Бавовну також стали збирати за допомогою хімікатів: обприскування пестицидами призводить до опадання листя. Текстильна промисловість застосовує в цілому близько 8000 різних хімічних засобів, які призначаються для того, щоб матеріали не м'ялись, не витирались, не забруднювались добре відпирались і не змінювали своєї форми (не зсідались). Правда, деякі текстильні фірми Європи відмовились від використання у своєму виробництві хімікатів: сировина або взагалі не вибілюється, або вибілюється без використання хлору, матеріали фарбуються тільки натуральними барвниками. Використовується вирощена і зібрана екологічно чистим способом забарвлена бавовна. В Арізоні був виведений різновид кольорової бавовни: вона від природи забарвлена у бежевий, жовтуватий, зеленуватий і оранжевий кольори [5,6].

В деяких зарубіжних країнах в останні кілька років набуло розповсюдження на текстильних матеріалах клеймо «Green Cotton». Його ставлять на бавовняні тканини, для яких бавовна була вирощена і зібрана без застосування пестицидів і вибілена без хлору, а для фарбування були використані барвники, які

не містять важких металів.

Екологічно безпечну продукцію випускає швейцарська фірма «Rohner», яка є постачальником тканин для таких виробників меблів, як «Giroflex», «Vitra», «Wilkhan». Крім них, слід назвати також австрійську фірму «Grune Erde», французьку «Ligne Roset», німецькі «Schluter», «WK Wohnen», «Gemaу», «Wolkenweich». Всі вони випускають м'які меблі, оббиті екологічно чистими текстильними матеріалами [5].

У міжнародному екологічному стандарті Екотекстиль-100, як відомо, наведено загальний перелік показників, що можуть бути використані для оцінки рівня екологічної безпеки любого виду текстильного матеріалу. Стосовно текстильних меблевих матеріалів до цього переліку відносяться: обмежена кількість токсичних марок синтетичних барвників, текстильних допоміжних речовин, поверхнево-активних речовин, апретів для вогнезахисного, брудовідштовхувального та інших видів заключного оброблення, стійкість отриманих забарвлень до дії різних фізико-хімічних чинників, а також норми залишкової кількості важких металів та емісії летких компонентів обробних препаратів [8].

Інформація, що стосується показників оцінки рівня екологічної безпеки текстильних матеріалів меблевого призначення наведена також в ДСТУ 4239: 2003 Матеріали та вироби текстильні і шкіряні побутово-го призначення. Основні гігієнічні вимоги. Представляється доцільним дати більш детальний аналіз і оцінку еколого-гігієнічних вимог до інтер'єрного текстилю на прикладі меблевих текстильних матеріалів (табл. 1).

Таблиця 1

Гігієнічні вимоги до меблевих текстильних матеріалів

Назва гігієнічного показника, одиниця вимірювання	Допустимий рівень гігієнічного показника
1. Величина рН для продукції з:	
1.1. Вовни, шовку	4,0-7,5
1.2. Іншої сировини	4,8-7,5
2. Вміст формальдегіду вільного і здатного частково виділятися, мкг/г, не більше ніж:	300
3. Залишки важких металів, що здатні до екстрагування, мкг/г, не більше ніж:	
миш'як (As)	1,0
свинець (Pb)	1,0
кадмій (Cd)	0,1
хром (Cr)	2,0
ртуть (Hg)	0,02
кобальт (Co)	4,0
мідь (Cu)	50,0
нікель (Ni)	4,0
4. Вміст пестицидів, мкг/г, не більше ніж:	
ДДТ, ДДД, ДДЕ	1,0
НСН (без ліндена)	0,5
алдрин	0,2
дилдрин	0,2
лінден	1,0
токсафен	0,5
гептахлор, епоксид	0,5
2,4-Д	0,1
2, 4, 5-Т	0,05
Всього	1,0
5. Вміст пентахлорфенолу, мкг/г, не більше ніж:	0,5
6. Вміст азобарвників МАК класів III A1 і III A2; вміст хлорорганічних носіїв, мкг/г	не дозволено
7. Стійкість пофарбування, бал, не менше, до:	
води	3
сухого тертя	4
мокрого тертя	2-3

Примітки:

1. Визначають кількість екстракції важких металів (миш'як, свинець, кадмій, хром, хром VI, кобальт, мідь, нікель, ртуть) випробовуванням виробів (матеріалів), що виготовлені з натуральної сировини.

2. Азобарвники: МАК класу III A1 – містять особливо небезпечні для здоров'я людини речовини; МАК класу III A2 – небезпечні канцерогенні речовини.

Як видно з даних табл. 1, в еколого-гігієнічних вимогах до текстильних матеріалів меблевого

призначення основний акцент зроблено на виявлення в них залишків шкідливих для людини канцерогенів, формальдегіду, пестицидів, важких металів та інших речовин. При цьому кількість екстрактивних важких металів (As, Pb, Cd, Cr, Hg, Co, Cu, Ni) нормується тільки для виробів і матеріалів з натуральних волокон (вовни, бавовни, льону і інших).

Аналізуючи наведені в ДСТУ 4239: 2003 гігієнічні вимоги до меблевих текстильних матеріалів і (табл. 1), доцільно було б доповнити їх ще деякими екологічними вимогами, що містяться для названих матеріалів у міжнародному екологічному стандарті «Екотекстиль-100» [8]. Це стосується передусім найбільш важливих для даної групи матеріалів показників: стійкості їх забарвлень до дії сухого та мокрого тертя, мокрих оброблень, світлопогоди. Бажано також ввести в даний стандарт і інші норми екологічної безпечності меблевих текстильних матеріалів і виробів, а саме: стійкості отриманих на них ефектів вогнестійкості, брудовідштовхувальності та водоопірності, а також стійкості до дії окремих груп мікроорганізмів (целюлозо- та кератинорууйнуючих, патогенних та інших).

Висновки

1. Наведена класифікація і товарознавча характеристика сучасного асортименту текстильних матеріалів, які використовуються для оббивки меблів.
2. Дана порівняльна характеристика властивостей та сфери застосування меблевих текстильних матеріалів різного цільового призначення. Показана їх роль в оздобленні інтер'єру.
3. Дано аналіз гігієнічних вимог до меблевих текстильних матеріалів.

Література

1. Петрова М.П. Модные тенденции в интерьере / М.П. Петрова // Текстильная промышленность. – 2003. – № 4. – С.86– 89.
2. Петрова М.П. Интерьер-2003: Новые идеи / М.П. Петрова // Текстильная промышленность. – 2002. – № 8. – С.50– 52.
3. Фомченкова Л.И. Домашний текстиль на отечественном рынке / Л.И. Фомченкова // Текстильная промышленность. – 2008. – № 3. – С. 46– 51.
4. Молодцова Н. Декоративный домашний текстиль/ Н. Молодцова // Текстильная промышленность. – 2008. – № 6. – С. 22– 24.
5. <http://dancor.sumy.ua/articles/2215.htm>
6. <http://www.interior.com.ua/poz/obivka.htm>
7. http://www.furniterra.ru/site_articles/material/a89/
8. Галик І.С. Екологічна безпека та біостійкість текстильних матеріалів/ Галик І.С., Концевич О.Б., Семак Б.Д. – Львів.: Видавництво ЛКА, 2006. – 232с.

Надійшла 20.9.2009 р.